

DİSCUS İNHALER CİHAZI KULLANIMINA BAĞLI GELİŞEN LATEX ALLERJİSİ: OLGU SUNUMU

OCCURRED LATEX ALLERGY DUE TO THE USE OF DISCUS INHALING DEVICE

Vefik ARICA¹, Seçil ARICA², Murat TUTANÇ¹, Sebahat GÜCÜK³, Tamer EDİRNE⁴

¹ Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, ANTAKYA

² Hatay Merkez 1 no.lu Sağlık Ocağı, Aile Hekimi Uzmanı, ANTAKYA

³ Van AÇSAP merkezi, Aile Hekimi Uzmanı, VAN

⁴ Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, DENİZLİ

Anahtar kelimeler: Astım, latex alerjisi, anafilaksi

Keywords: Asthma, latex allergy, anaphylaxis

Geliş: 02 Mart 2010

Kabul: 08 Mart 2010

ÖZET

Lateks alerjisi, lateks allerjenleri ile yüksek oranda karşılaşan sağlık çalışanları ve kronik hastalarda sık gözlenen, son zamanlarda epidemik olarak rastlanan yeni bir hastalıktır. Lateks'e bağlı anafilaktik reaksiyonlara ise sporadik olarak rastlamaktayız. Lateks alerjisi, lateks proteinine karşı tip 1 aşırı duyarlılık reaksiyonu olup kontak ürtikerden, astım ve anafilaksiye kadar değişik klinik tablolarla karşımıza çıkabilmektedir. Olgu sunumuzda "Astım İnhalasyon Cihazı" olarak diskus formu kullanan erkek hastada diskusun dudaklara değmesinden 5 dakika kadar sonra her iki dudak mukozasında gelişen anjioödem (tip 1 lateks alerjisi) sunmaktayız. Lateks alerjisi konusunda atopik bünyeli hastaların iyi irdelenip, lateks pozitif bulunan bireylerde kullandıkları lateks içeren her türlü malzemenin hastalara iyi bildirilmesi önemli bir koruyucu hekimlik görevidir.

ABSTRACT

Natural rubber latex allergy is a new illness whose prevalence has reached epidemic proportions in highly exposed populations such as health care workers and who has chronic illness. After anaphylactic type reactions due to latex has been shown as case reports. Latex allergy generally refers to a type 1 reaction to natural rubber latex proteins with clinical manifestations ranging from contact urticaria to asthma and anaphylaxis. In this report, we discuss latex allergy with discus form of inhalation drug of asthma after contact of discus form to lips. Still, latex allergy is an important problem in patients with latex allergy. We must inform all patients about latex allergy and all latex containing devices.

GİRİŞ

Lateks kauçuk ağacının (*Hevea brasiliensis*) öz suyudur ve doğal kauçuk yapımında kullanılmaktadır. Lateks alerjisi son 20 yılda gittikçe artan bir sağlık sorunu haline gelmiştir. Türkiye'de lateks alerjisi sıklığı tam olarak bilinmemekle beraber sağlık çalışanlarında %11.4, atopik çocuklarda %10.8, nöral tüp defekti olan çocuklarda %30.5, sağlıklı çocuklarda %1 sıklıkta lateks alerjisi bildirilmiştir (1-3). Doğal lateksin yapısında 200'e yakın protein bulunmaktadır. Bu proteinlerin yaklaşık 60 tanesi IgE'ye bağlanıp alerjik reaksiyon oluşturma potansiyellerine sahiptir. Kauçuğun işlenmesi sırasında geçirdiği kimyasal

reaksiyonlar alerjik özelliğini artırmaktadır (4). Lateks maddesi gerek direk temas, gerekse inhalasyon yolu ile organizmaya alınarak ürtiker, anjioödem, rinit, konjunktivit, bronkospazm ve anafilaksi gibi değişik reaksiyonların oluşmasına neden olabilir (5-7). Bulguların ortaya çıkmasına neden olan etkenler olarak, atopik yapı, lateksle karşılaşma şekli, karşılaşılan lateksin alerjen miktarı ve bireyler arasındaki şok organ farklılığı sayılabilir (8, 9). Antijenler arasında var olan çapraz reaksiyon nedeniyle lateks ve besin alerjisi birlikteliğine sık rastlanmaktadır. Yaklaşım 40 bin kadar tüketim maddesi lateks içermektedir ve bunların herhangi birinin suda eriyen proteinleri deri, mukoza ve hava yolları ile alındığında

çeşitli allerjik reaksiyonlar ortaya çıkmaktadır. Kateterler, turnikeler, steteskoplar, maskeler, intravenöz tedavi setleri, drenler, eldivenler, bandajlar ve discus tipi inhalasyon cihazları gibi tıbbi aletlerin içeriğinde lateks bulunmaktadır (10). Olgu sunumuzda inhalasyon cihazı olarak diskus formu kullanan 15 yaşındaki çocukta diskusun dudaklara değmesinden 5 dakika kadar sonra her iki dudak mukozasında gelişen anjioödem (Tip 1 lateks alerjisi) sunmaktayız.

OLGU

15 yaşında erkek hastaya başka bir klinikte astım teşhisi konularak 50 µg salmeterol+100 µg flutikazon propiyonat içeren discus formu 2X1 verilmiş (Resim 1).

Resim 1. Inhalasyon aleti olarak Discus formu.

Discus formu kullandıktan dakikalar sonra hastanın iki dudağında kaşıntılar, kızarıklıklar, şişlikler gelişmiş. Hastanın öyküsünde aralıklı nefes darlığı, öksürük ve hırıltılı solunum atakları geçirdiği ve 6 ay kadar önce diş çekimi sonrasında dudak, damaklarda kaşıntı, vücut kaşıntıları ve nefes darlığı yakınması gelişmiş. Hastaya rutin biyokimya tetkikleri, Total IgE, alerji testleri (gıda, inhalen alerjenler ve lateks ile) yapıldı. Hastada lateks testi pozitif bulundu. Hastanın kullandığı discus formu ilaç kutusunun lateks içermesiyle dudaklarda allerjik bulgular yaptığı anlaşıldı. Hastanın tedavisi başka tedavi şekilleriyle devam etmek üzere değiştirildi. Hastanın dudağındaki allerjik reaksiyonlar tekrarlamadı. Hastanın diş çekimi sonrası gelişen reaksiyonların ise tedavi sırasında kullanılan lateks içeren eldivenle oluştuğu anla-

şıldı. Hasta lateks ve lateks içeren ürünler konusunda bilgilendirildi. Hastamız duyarlı bir seyir gösterip lateks içeren malzemelerden uzak kaldı. Yakınmaları takipler sırasında sorulduğunda ve öykü alındığında şikayetlerinin tekrarlamadığı anlaşıldı.

TARTIŞMA

Deri, lateks ile gelişen allerjik reaksiyonlarda en önemli hedef organdır. Doğal lateks ürünleri iki tip allerjik reaksiyona neden olabilir. Birincisi IgE aracılığı ile olan Tip I reaksiyon, diğeri ise tip IV geç tip hipersensitivite reaksiyonudur. Lateks hiçbir zaman için geç tip (tip IV) reaksiyonlarına neden olmaz, bütün geç tip reaksiyonlardan doğal lateks ürünlerine eklenen kimyasal maddeler sorumludurlar. Ayrıca lateks ürünleri ile iritan (non-immünolojik) reaksiyonlarda görülebilir. Atopi, lateks alerjisi riskini 4.4-25 kat kadar arttırabilmektedir (8, 9).

Son yıllarda lateks ile gelişen allerjik reaksiyonlar artan sıklıkta bildirilmektedir. Özellikle sağlık çalışanlarında ve riskli hasta gruplarında lateks içeren tıbbi alet ve malzemelere karşı tip I ve tip IV aracılı reaksiyonlar bildirilmesine karşın, literatürde ulaşabildiğimiz kadarıyla inhalasyon amacıyla kullanılan discus inhaler cihazına karşı gelişen lateks alerjisi vakasına nadir olsa bile bildirilmiştir. Kudoht ve arkadaşları 2 yaşında kız hastada ameliyat sırasında kullanılan gaz maskesine bağlı anafilaksi tablosu gözlemişlerdir (11). Ayrıca güvenlik güçlerinin kullandığı gaz maskesi nedeniyle gelişen kontakt ürtiker vakası da bildirilmiştir (12).

Lateks alerjisinin risk grupları dışında da ortaya çıkabileceği unutulmamalıdır. Atopik bünyeli hastaların iyi irdelenmesini ve lateks pozitif bulunan bireylerde kullandıkları lateks içeren her türlü malzemenin hastalara iyi bildirilmesinin bir zorunluluk olduğunu düşünmekteyiz. Sonuç olarak kullanılan discus inhaler cihazı kullanımına bağlı oluşabilecek lateks alerjisine dikkat çekmek amacıyla bu vaka sunulmuştur.

KAYNAKLAR

1. Köse S, Mandiracioglu A. Prevalence of latex sensitisation in healthy blood donors in İzmir, Turkey. *Asian Pac J Allergy Immunol* 2003; 21: 273-275.
2. Saraclar Y, Çetinkaya F, Tuncer A, Sekerel B, Sackesen C, Kocabas C. Latex sensitivity among hospital employees and atopic children. *Turk J Pediatr* 1988; 40: 61-68.
3. Akasawa A, Matsumoto K, Saito H, Sakaguchi N, Tanaka K, Obata T, Tsubaki T, Uchiyama H, Matsunaga T, Kurosaka K. Incidence of latex allergy in atopic children and hospital workers in Japan. *Int Arch Allergy Immunol* 1993; 101: 177-181.
4. Susman GL, Beezhold DH, Kurup VP. Allergens and natural rubber proteins. *J Allergy Clin Immunol* 2002; 110: 33-39.
5. Liss GM, Susman GL. Latex sensitization: Occupational versus general population prevalence rates. *Am J Indust Med* 1999; 35: 196-200.
6. Kardeş BA. Lateks Alerjisi. *Türkiye Klinikleri J Int Med Sci* 2006; 2(23): 41-44.

7. Isola S, Ricciardi L, Saitta S, Fedele R, Mazzeo L, Foglioni O, Gangemi S, Purello-D'ambrosio F. Latex allergy and fruit cross-reaction in subjects who are nonatopic. *Allergy Asthma Proc.* 2003; 24(3): 193-197.
8. Garcia JA. Type I latex allergy: a follow-up study. *J Investig Allergol Clin Immunol* 2007; 17: 164-167.
9. Turjanmaa K, Rasanen L, Lehto M, Mäkinen-Kiljunen S, Reunala T. Basophil histamine release and lymphocyte proliferation tests in latex contact urticaria. In vitro tests in latex contact urticaria. *Allergy* 1989; 44: 181-186.
10. Taylor JS, Erkek E. Latex allergy: diagnosis and management. *Dermatol Ther* 2004; 17: 289-301.
11. Kudoh O, Kumakura S, Kikuchi T, Tanaka J, Akazawa T, Kugimiya T. A case of latex allergy caused by hypersensitivity to the latex-containing facemask (Abstract). *Masui* 2006; 55: 358-361.
12. Emler KB, George RM. Contact urticaria to the MCU- 2A/P gas mask. *Mil Med* 1999; 164: 377-378.

İLETİŞİM

Vefik ARICA

Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi,

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

31100, Antakya - HATAY

Tel : 0326 219 10 00 / 3140

GSM : 0505 679 78 77

E-posta : vefikarica@mynet.com.tr